

gelozia. 3. În rezultatul studiului s-a stabilit că responsabilitatea pentru prevenirea violenței domestice o poartă în mare parte soțul și soția cu o cotă de 23,3% și 21,4%. Poliția și autoritățile locale poartă o responsabilitate în proporție de 17,2 și 17,1 la sută, medicul de familie – 14,9%. 4. Pentru eficientizarea eradicării acestui flagel medicul de familie conlucrează cu poliția, primăria, medici de alte specialități și organele juridice. Deasemeni au fost elucidate și unele cauze ale neadresării la timp a persoanelor abuzate: frica față de soț, starea materială precară, lipsa poliției de asigurare, indiferența față de sănătatea proprie.

Bibliografie selectivă

1. *Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie*, România, 2003.
2. *Lege nr.45/2007 pentru prevenirea și combaterea violența în familie*, Republica Moldova, 2007.
3. *Violența domestică și asistența medicală*. Traducere din engleză de Vivia Dolores Săndulescu, Chișinău, 2003.

ORIENTĂRILE VALORICE LA STUDENȚII MEDICI ABSOLVENȚI

Mariana Cernițanu

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în Medicină USMF
„Nicolae Testemițanu”

Summary

Graduate medical students' value orientations

In the process of students' values researching, we have determined that graduate students from SUMPh consider the *well-being* the most important value for their prosperity. Thus, the interviewed students have selected values in the following priority: *physical and mental health, physical well being, and lasting knowledge*. The least popular values for them are: *creative activity, happiness of others, contemplating the beauty in nature and art*.

The 200 interviewed students did not consider *relationship with people around*, as a factor that can directly influence their professional and personal achievement.

On the top of instrumental values students have placed: *professional education, responsibility, and rationalism*. At the same time, students didn't consider very important values that reflect the human aspect of the profession, such as *tolerance, compassion and caring attitude towards others*.

Rezumat

Cercetînd sfera valorilor studenților absolvenți, am stabilit că studenții absolvenți de la USMF, apreciază în prim plan bunăstarea sa din toate punctele de vedere. Astfel, studenții au plasat în top următoarele dintre valori: *sănătate fizică și psihică; bunăstare materială; și cunoștințe trainice*. Cele mai puțin apreciate valori – scopuri de către studenți s-au stabilit a fi următoarele: *activitate creatoare; fericirea altora; contemplarea frumosului în natură și artă*.

Cei 200 de studenți intervievați nu consideră relaționarea cu oamenii din jur, drept factor ce poate influența direct realizarea lor profesională și personală.

În topul valorilor-instrumentale studenții au plasat: *educație profesională; responsabilitate; și raționalism*. Valorile care reflectă aspectul uman al profesiei, precum: *toleranță, compasiune sau delicatețe și atitudine grijulie față de alții*, studenții nu le consideră importante pentru o carieră de succes în medicină.

Actualitatea

Un sistem de valori este definit ca fiind „o organizare rezistentă a credințelor privitoare la moduri preferabile de comportament sau stări finale de existență de-a lungul unui continuum al importanței”. El se formează în jurul unui nucleu alcătuit din valorile cele mai puternice, un set finit în jurul căruia se grupează valori mai puțin rezistente și stabile [5].

La nivel individual, orientările valorice constituie unitatea reprezentărilor și atitudinilor față de sine și de lume, în trecut, în prezent, și în viitor. Ele sunt un produs al procesului de socializare a personalității și se formează sub influența mediului natural și sociocultural.

În ultimii 15 - 20 ani, în societate putem observa o generație de tineri care sunt, la nivel valoric, produsul unei societăți în tranziție, iar singurul mod de viață cunoscut are la bază schimbarea și adaptarea la condițiile dinamice ale societății. În anumite medii sociale, o parte dintre ei au preluat valorile părinților și ale mediului social al acestora. Majoritatea însă încearcă să își găsească propriul drum, propria strategie de viață, care să conducă către o adaptare performantă la mediul dinamic în care trăiesc.

Pe perioada studiilor, studenții debutanți nu sunt încă capabili să vadă ce se întâmplă în medicina noastră din perspectiva profesionistului, dar ei sunt preocupați să devină medici, să se comporte profesionist. Cu timpul debutanții se obișnuiesc cu munca și sunt mai puțin speriați de realitățile medicinei, ei își pierd o parte din naivitatea inițială.

Medicii debutanți sunt adesea marcați de aspectele dezumanizante ale îngrijirii în cadrul spitalului. Procesul de devenire a medicului este oarecum similar cu cel al devenirii pacientului. Pierderea unei anumite părți a identității, utilizarea unui rol generalizat și comportarea conformă sunt experiențe comune pentru medici și pacienți. Medicii tineri, studenții pe parcursul practicii simt adesea că se află într-o ierarhie rigidă ce funcționează mai mult în funcție de rang decât în funcție de raționalitate și motivație. Libertatea lor de a acționa și de a întreba este uneori restricționată. Această situație lasă multe conflicte nerezolvate privind valorile personale și profesionale [6].

În facultate, cei care învață sunt apreciați de restul colegilor, de atitudinea cu care sunt priviți de către profesori. În mod normal, îi spune facultate pentru că foarte multe lucruri sunt facultative: este facultativ să fii un om bun, e la alegerea ta să înveți, e la alegerea ta să îți faci treaba. Te întrebi atunci: merită efortul? Merită șase ani, plus anii de rezidențiat? Este o întrebare pe care studentul trebuie să și-o pună cu mult înainte, când nici nu știe că există acest efort. Pe scurt, viața în facultate, pentru fiecare, este așa cum și-o face. Dacă avem nesăbuinta de a trăi la întâmplare, după programul pe care ni-l face societatea sau după programul pe care ni-l fac alții, viața noastră va fi plină de aventuri întâmplătoare, istorii întâmplătoare. Dacă vom avea un plan personal, lucrurile se schimbă. Dacă înțelegi că poți merge în club și să fii un student de frunte în același timp, lucrurile se schimbă. Dacă înțelegi că trebuie să ai un bun grup, o bună relaționare, lucrurile se schimbă [2].

Orice universitate de medicină trebuie să aibă ca scop pregătirea unor specialiști cu înaltă calificare într-un domeniu prioritar al sistemului de sănătate și promovarea învățământului superior și a cercetării științifice. În acest context valorile Universității ar trebui să fie: profesionalismul; performanța și pasiunea pentru muncă.

Profesionalismul. A fi profesionist înseamnă să lucrezi după cele mai înalte standarde, să creezi o atmosferă în care toți cei prezenți să se implice, să transmiți viziunea muncii tale. A fi profesionist înseamnă a fi predictibil: toți cei din jurul tău se așteaptă să fii foarte bun!

Performanța. A fi performant înseamnă să obții rezultate, să fii competitiv, să fii flexibil. A fi performant înseamnă a fi profitabil.

Pasiunea. A avea pasiune înseamnă să pui suflet și dăruire în tot ceea realizezi [6].

Se mai știe și faptul că, bunăoară, în Republica Moldova poți capăta o experiență practică deosebită dacă te afli în spitalul potrivit. Implicarea în actul medical îmi pare mai directă și mai caldă. Faptul că profesezi în țară ca tânăr medic îmi face impresia că îți dă și posibilitatea apariției unui mentor, nu numai a profesorilor.

Așadar, valorile unui viitor medic bun sunt:

1. *Simțul responsabilității.*
2. *Compașiune și empatie.*
3. *Profesionalism.*
4. *Cunoștințe bine întemeiate*
5. *Umilitatea și justa apreciere*
6. *Aptitudini de comunicare și bune maniere* [1].

În perioada de studenție, tinerii sunt pe deplin preocupați de pregătirea profesională, de statutul lor în societatea-gază și de afirmarea lor ca persoane deja mature. Cu toate că fiecare societate sau etnie în parte tinde să își păstreze identitatea și să-și perpetueze în timp valorile și normele principale, multe valori se schimbă, iar modul în care fiecare individ al unei societăți absoarbe și prelucrează interior tendințele axiologice din exterior reprezintă un act personal și complicat totodată [4].

La nivel individual, orientările valorice constituie unitatea reprezentărilor și atitudinilor față de sine și de lume, în trecut, în prezent, și în viitor. Ele sunt un produs al procesului de socializare a personalității și se formează sub influența mediului natural și sociocultural.

Medicina este o profesie foarte frumoasă, dar, unde, într-adevăr trebuie învățat foarte mult. Mai mult ca atât, studenții sunt antrenați să devină doctori într-un sistem în care medicina este neglijată, subfinanțată și fără vreo perspectivă imediată de schimbare. Totuși, continuăm să credem că lucrurile tind să se schimbe spre bine și, în mare parte, noi, oamenii putem contribui la aceasta.

Scopul cercetării constă în identificarea orientărilor valorice la studenții - medici absolvenți.

Tehnicile de cercetare utilizate: *Ancheta "Orientările valorice" (după M. Rokeach)*

Eșantionul cercetat

La anchetare au participat aleatoriu 200 persoane – studenți anul VI de la USMF „N. Testemițanu” – Facultatea Medicină. Repartiția pe sexe este: 128 fete și 72 băieți.

Rezultatele obținute

Pentru a afla care sunt valorile prioritare a studenților, le-am propus de a alege după importanță, dintre 18 *valori-scopuri*. După cum putem vedea în figura prezentată, în topul valorilor-scopuri, studenții au plasat următoarele valori: - 99% - *sănătate fizică și psihică*; - 89% - *bunăstare materială*; - 80% - *cunoștințe trainice*. Aceste 3 valori scopuri, împreună desemnează un interes sporit al studenților pentru bunăstarea personală, în primul rând.

Cele mai puțin apreciate valori – scopuri de către studenți s-au stabilit: 15% - *activitate creatoare*; 10% - *fericirea altora*; 7% - *contemplarea frumosului în natură și artă*. Acest fapt, denotă în primul rând practicisul studenților absolvenți pentru profesia sa. Ei se văd doar ca niște profesioniști bine echipați cu cunoștințe profesionale, cu potențial și aspirații de realizare a unei cariere de succes, care evident va avea drept răsplată – bunăstarea materială și un statut înalt în societate.

Cît despre dezvoltarea și menținerea unui echilibru cu natura și oamenii din jur, ei consideră lucruri mai puțin valoroase. Mai mult ca atât, fericirea altor persoane, pentru studenți s-a dovedit a fi la fel, un lucru puțin important pentru ei. Atunci, se iscă întrebarea cum vor munci ei ca să-i facă fericiți pe pacienți (vindecîndu-i), dacă ei din start, nu consideră acest lucru ca ceva ce ar avea importanță pentru ei. În pofida acestor rezultate, sperăm că ele reflectă doar situația de moment a faptului ce este important și mai puțin importante pentru studenții-medicini absolvenți (vezi figura 1).

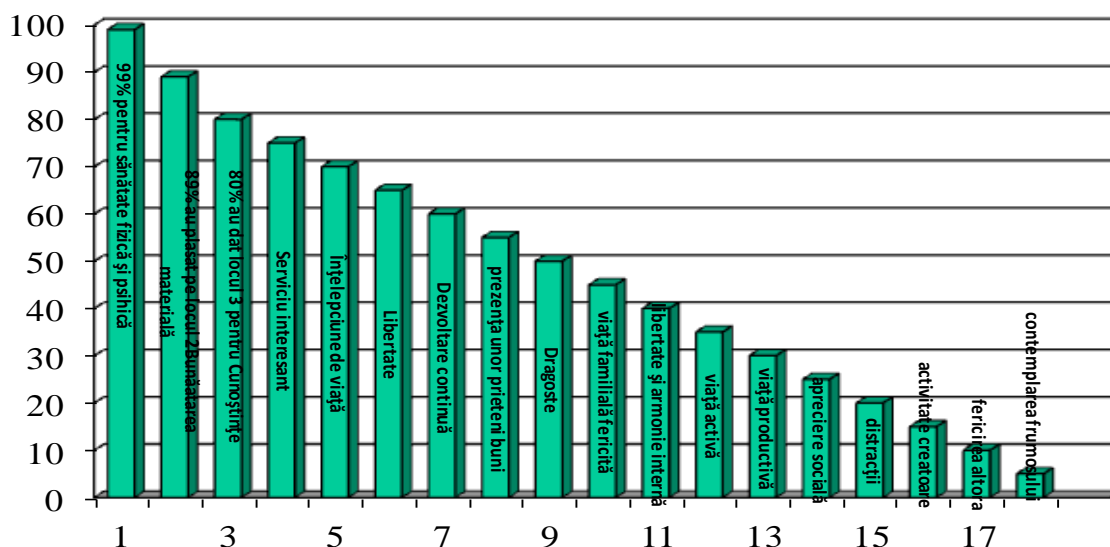

Figura 1. Orientările valorice-scopuri (%)

Analizând datele despre orientările valorice instrumentale observăm că respondenții au dat prioritate unor valori, după cum urmează: educație profesională - 99%, - 91% responsabilitate, - 80% raționalism. Astfel, cei 200 de studenți interogați, care alcătuiesc aproximativ jumătate din numărul total de studenți absolvenți de la Facultatea de Medicină, consideră că pentru a avea succes în ziua de azi trebuie să dispui de o bună educație profesională, să fii responsabil și rațional.

Cele mai puțin apreciate valori – instrumentale de către studenți s-au stabilit: 15% - viziuni largi, în sens de a avea abilitatea de a înțelege și de a respecta opiniile și a accepta obișnuințele altora; 10% - intransigență, în sens de severitate, duritate față de sine și alții; și 7% - spirit întreprinzător. Respectiv, studenții consideră aceste valori cel mai puțin i-ar putea ajuta în realizarea personală și profesională. Cât despre așa valori care reflectă fațeta pur umană a profesiei, precum: *toleranță, compasiune sau delicatețe și atitudine grijulie față de alții*, studenții le-au atribuit locuri chiar modeste (vezi figura 2).

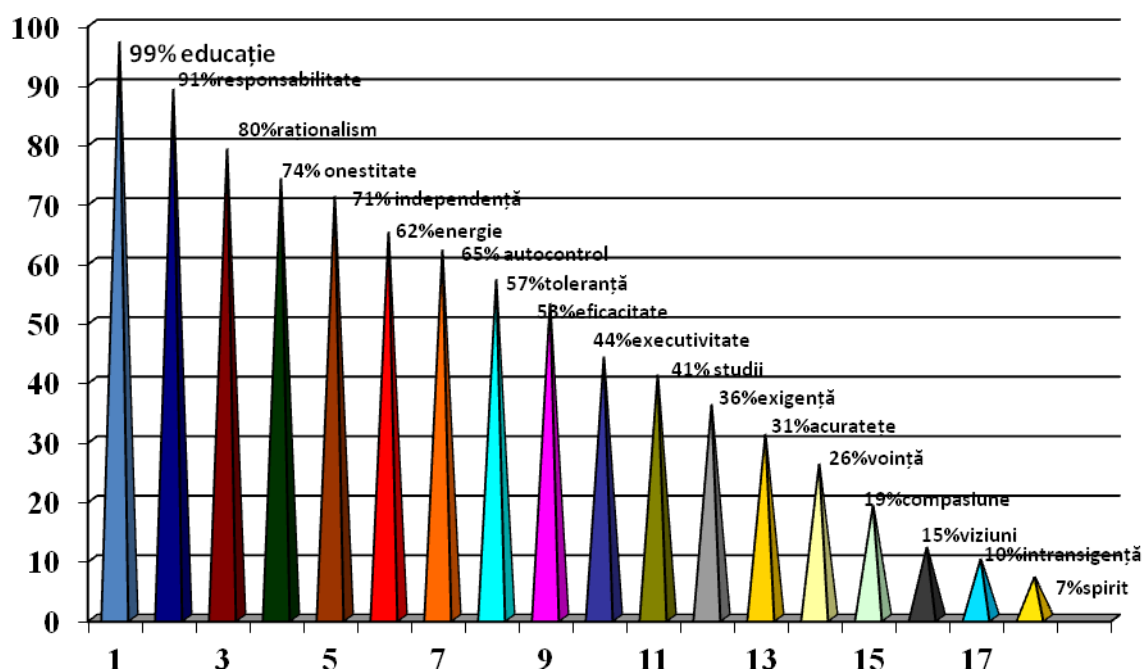

Figura 2. Ierarhia valorilor – instrumentale la studenți (%).

Concluzii și recomandări

Un medic în formare (student) ar trebui să învețe și să respecte nobila sa misiune, începând cu însăși persoana sa. Cercetînd sfera valorilor studenților absolvenți, am stabilit o anumită stare de lucruri, prin care vedem că studenții absolvenți de la USMF, apreciază în prim plan bunăstarea sa din toate punctele de vedere. Astfel, studenții au plasat în top următoarele dintre valori: *sănătate fizică și psihică; bunăstare materială; și cunoștințe trainice.*

Cele mai puțin apreciate valori – scopuri de către studenți s-au stabilit a fi următoarele: *activitate creatoare; fericirea altora; contemplarea frumosului în natură și artă.*

Acest fapt, denotă în primul rînd practicismul studenților absolvenți față de profesia sa. Ei se vad ca niște mașini bine echipate cu cunoștințe profesionale, cu potențial și aspirații de realizare a unei cariere de succes și evident care va avea drept răsplată – bunăstarea materială și un statut înalt în societate.

Studenții nu consideră relaționarea cu oamenii din jur, drept factor ce poate influența direct realizarea lor profesională și personală. Mai mult ca atît, ei apreciază fericirea altor persoane, că ar fi un lucru puțin important pentru ei și care nu are tangență directă cu scopurile și valorile lor de viață.

Intrebarea – dilemă care se iscă din aceste rezultate este cum acești viitori medici vor trata pacienții, dacă ei nu consideră important de a-i face fericiți pe cineva?

În *topul valorilor-instrumentale* studenții au plasat următoarele dintre valori: *educație profesională; responsabilitate; și raționalism.* Prin urmare, cei 200 de studenți interogați consideră că pentru a avea succes în ziua de azi trebuie să dispui de o bună educație profesională, să fii responsabil și rațional.

Valorile care reflectă aspectul uman al profesiei, precum: *toleranță, compasiune sau delicatețe și atitudine grijulie față de alții*, studenții nu le consideră importante pentru o carieră de succes în medicină.

Apreciem rezultatele obținute drept reflectarea situației de moment a faptului ce este important și mai puțin important pentru studenții-medici absolvenți. Mai mult ca atît, considerăm că odată cu angajarea în cîmpul muncii, multe dintre valorile studenților absolvenți vor suferi modificări și revizuirii, mai mult sau mai puțin importante.

Bibliografie

1. Cernițanu, M.; Ețco C. *Dezvoltarea motivației de autoactualizare a personalității.* Editura Primex com. Chișinău, 2009, 220 p.
2. Dumitru, I. *Personalitate. Atitudini și valori. Aspecte psihoindividuale și psihosociale* Timișoara: Editura de vest. 2001.
3. Pompilia, Dehelean *Factori de stres în formarea medicală.* Timișoara, 2011.
4. Robbins, A. *Putere nemărginită. Știința dezvoltării personale.* București: Amaltea 2001.
5. Rokeach, M. *The nature of human values.* New York: The Free Press. 1973.
6. Реан, А. *О ценностно-мотивационной сфере студентов-универсалистов // тезисы научно-практической конференции.* Санкт-Петербург, 1999.